

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVI Ч. 43. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го лютого 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 43. Jersey City, N. J., Wednesday, February 23, 1938.

VOL XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1015. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

РУЗВЕЛТ ЗАХОВУЄ МОВЧАНКУ

ГАЙД ПАРК (Нью Йорк). — Президент Рузвелт, який хвилино перебуває в своїй приватній резиденції в Гайд Парку, заховав цілковиту мовчанку в справах європейської політики, зокрема в справі промови Гітлера. Проте президент був у сталому телефонічному полудні з Вашингтоном. Та правдоподібно в короткому часі він вискаже в тій справі офіційну думку американського уряду.

УРЯД ПІДГОТОВЛЯЄ ЗЛУКУ ВСІХ ЗАЛІЗНИЧИХ ЛІНІЙ.

ВАШИНГТОН. — В урядових кругах зовсім поважно носяться з думкою, щоб відповідним законодавством перевести злуку всіх американських залізничних компаній в одну. Цей план оправдують тим, що американські залізничні компанії досягнули вже поважну висоту своєї справності. А тепер, внаслідок бизнесового застою, конкуренція між ними перейшла в стадію, де вона перестала бути корисною, тільки шкідливою.

НЕ ХОЧУТЬ ЗУСТРІЧАТИСЯ.

ВАШИНГТОН. — Два найголовніші провідники американського робітничого руху, Вільям Грін і Джан Луїс, є аж такими ворогами, що не хочуть разом зустрічатися навіть на бенкеті. Коли секретарка праці, пані Перкінс, запросила на урядовий бенкет Гріна й призначила йому високоситу промову, Луїс, який теж запрошено, чимскорше заявив, що на бенкет не може прийти, бо виїздить з міста.

ГРІН ІЩЕ РАЗ ВИСТУПАЄ ПРОТИ ЗАВЕЛИКОЇ КОНТРОЛІ УРЯДУ.

ВАШИНГТОН. — В імені Американської Федерації Праці Грін виступав знову остерого на адресу уряду, щоб він не створював якогось окремого урядового департаменту для контролю заробітної плати і годин праці. Цього робітничтво не потребує, говорив Грін. Бо в той спосіб урядові бюрократи чимраз більше втручаються в життя суспільних верств і заколюють контролю над ним. Робітники будуть задоволені, якщо в справі зарплат і годин праці буде ухвалений відповідний закон, який має бути під наглядом суду.

ПРАЦЯ НЬЮЙОРСЬКОГО КОМІТЕТУ ВЗАЄМИН ПРАЦІ.

ОЛБАНІ. — Священник Джан Боланд, що є головою комітету взаємин праці в ньюйорському стейті, подав звіт діяльності цього комітету. На основі цього звіту виходить, що комітет продовжує шістьох місяців свого існування виконати добру роботу. Він полагав 50 страйків, а відвернув 300. В тих страйках були замішані сто тисяч робітників.

„ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРИК КО.“ ПІДПИСАЛА УМОВУ З К.П.О.

НЬЮ ЙОРК. — Величезна компанія електричних виробів, „Дженерал Електрик Ко.“, що zatrudнює 60,000 робітників підписала контракт праці з юнією, що належить до Комітету Промислової Організації. На основі цього контракту вона прийматиме до праці лише тих робітників, що належать до цієї юнії.

ЖІНКИ ВИТИСКАЮТЬ З ПРАЦІ ЧОЛОВІКІВ.

ВАШИНГТОН. — Голова жіночого відділу в департаменті праці у Вашингтоні, пані Ендерсон, заявила, що в останніх часах у промислі і торгівлі змагається рух, щоб усунути з праці чоловіків, а на їх місце наймати жінок по нижчій зарплаті.

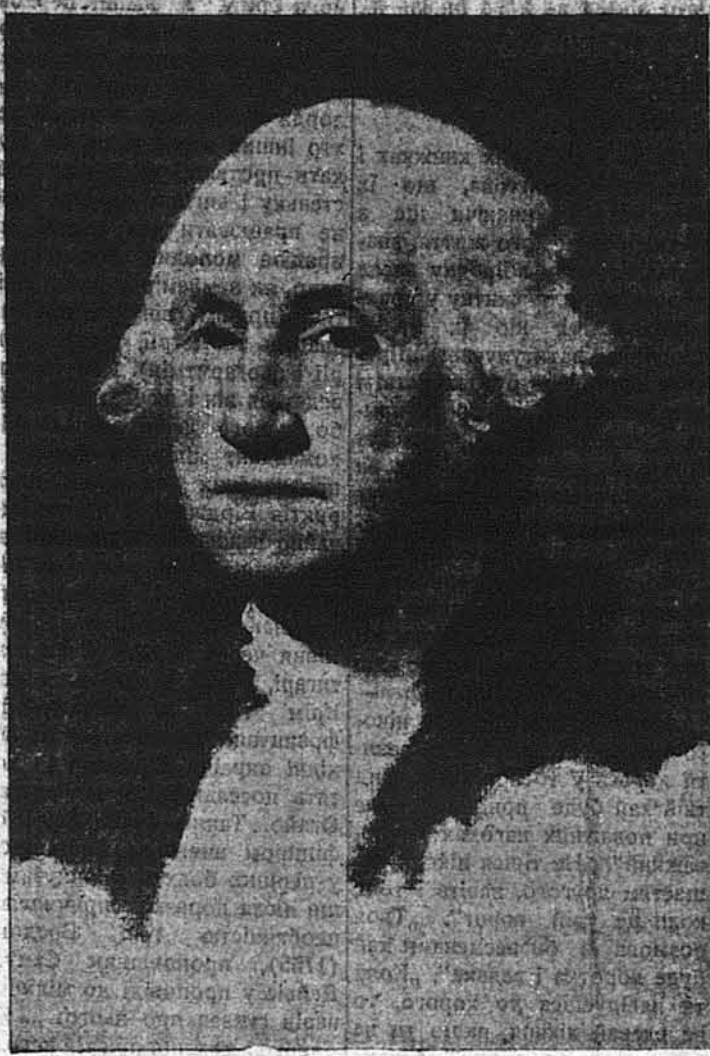
КАЖЕ, ЩО КОЖНИЙ РУХ ПОТРЕБУЄ АРИСТОКРАТИ.

НЬЮ ЙОРК. — Священник д-р Алєн Чалмерс сказав у своїй проповіді, що кожний суспільний рух потребує не лише товни, а й аристократів, але аристократів в тому розумінні, що вони зуміли не тільки горіти даними ідеями і настроями, але також зуміли тим настроєм давати розумову форму. Товна все стає по боці свободи. Але з її сводолобності ніколи нічого не вийде крім безладу, як довго по боці свободи не стануть також такі аристократи, що передумують справу й осягнуть конкретні наукові напрямки, як ту свободу осягнути і закріпити. До того роду аристократів належав Джордж Вашингтон, говорив Чалмерс.

ПЕРЕСТЕРІГАЄ НЕЮ КОМУНІЗМОМ

У НЬЮ ЙОРКУ.

НЬЮ ЙОРК. — Віктор Ридер, голова ньюйорського департаменту суспільної добродійності, сказав, що назначення комуніста Герсона заступником-предсідника дільниці Мангеттен є вивозом ньюйорського населення. Комуністи, говорив Ридер, чимраз сильніше укріплюються в ньюйорській адміністрації, а допомагають їм у тому такі люди, що формально не є комуністами. Ридер говорив, що поміч безробітне у Нью Йорку веде так званий „Робітничий Союз“, а той Союз є в цілості в руках комуністів.

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН

ТОРНАДО БІВІВ 25 ЛЮДЕЙ.

Через маленьке містечко Родеса, Луїзіана, що має ледви дві тисячі мешканців, пройшов шалений торнадо і знищив містечко майже до тла, вбиваючи притім 25 осіб.

АГЕНТИ МОСКВИ ВТИСКАЛИСЯ ДО ЛЕГАЛЬНИХ ПАРТІЙ.

У Ковельщині арештували 21 осіб, у тому 4 жінки, під замітом комуністичної діяльності. Арештовані, як повідомляє преса, самі визначні комуністичні діячі (Анатоль Гавриш, Євген Шарков, А. Останюк і інші). Арештованих закладають, що записувалися в члени легальних партій, щоб захопити їх керму. Це робили головні з тамтешнім відділом „Стронніцтва Людового“. Притім завжди хотіли продістатися, як делегати, на з'їзди різних партій. Але це їм не вдалося, бо відповідні чинники вчас зорієнтувалися про їх диверсію.

ГІНУТЬ МАСОВО ВИГОЛОДЖЕНІ ДЖЕНІ КОНІ.

З Вакав, Саск., подають: Тутешні фермери потерпіли великі втрати через те, що від початку зими почали масово гинути виголоджені в літ коні. Як відомо, в тутешній минустриції ще з початком минулого літа висохли всі пасовища так, що коні та інші домашні скот не мали подостатком трави до пашення. З настанням зими фермери почали годувати своїх коней старим соломою, що не має жадної поживної вартості. Наслідком цього більшість фермерських коней вигинула. Переведена ветеринарними обдухуваннями нутрощів виказала, що кишки були переповнені болотом. Сталося це тому, що стебелцями трави були закороткі до пашення й коні вживали їх разом з землею.

1,000,000 ЗЛ. ЗАРОБИЛИ ЗРУЧНІ КОМБІНАТОРИ.

До одної книгарні в Варшаві зголосилися два аквізиторі й купили кільканадцять тисяч примірників памятного альбому по 30 зл. за примірник. За примірники заплатили готівкою. Описав звернули до одної високої установи публічної ужиточності з проханням, щоб поручили продаж згаданих альбомів, декларуючи на користь інституції 20,000 зл. Цю суму якості виплатили. Установа дала поручення. Аквізиторі заангажували кілька десятків агентів і розіслали їх по містах, щоб продали ці альбомы. Установи продали цим робом понад 7,000 альбомів, інкасували понад 1,000,000 зл., що потонули в кишнях комбінаторів. Тепер уся справа виявилася аферою занявся прокуратор.

КОМУНІСТІВ У КАНАДІ ПОСТАВИТИ ПОЗА ЗАКОНОМ.

Делегація від Федерації Католицьких Робітників Канади заявила перед домініальними міністрами в Отаві і вручила їм домагання, щоб комуністичну партію в Канаді поставити поза законом.

Делегація висловила думку, щоб чужих робітничих організаторів не впускати до Канади, щоб не впадала не воля поза границями своєї території, і щоб домінія перевела велику програму публічних робіт.

300 КОСТЕЛІВ ЗА 15 РОКІВ.

Римо-кат. архієпископ Твардовський заявив представникам варшавського тижневика „Народ польський“, що за останніх 15 років на терені східної Польщі повставало більше як 300 римо-кат. костелів і каплиць.

ЗА ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТІ СЕКВЕСТРУЮТЬ БУВШОГО ПОЛЬСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Колишній амбасадор Скримунт в четвертому ансті до чотирьох міністрів і до громадянства каже, що за податкові залегlostі перейняв від нього перед двома роками старинний вирад, здобутий під Віднем, оцінений на 15,000 зл., а тепер заїхав секвестратор і заїхав різні речі, щоб покрити неїснующі залегlostі.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ЩАСТЯ.

Академія моральних наук у Берні, в Швайцарії, видала десять заповідей щастя. Ось вони: 1) На світі нема повного щастя; 2) Праця конечна; 3) Женися пер 20-тим роком життя. Це перша радість життя; 4) Не будь заздрисний; 5) Здоров'я — добро, але не найбільше добро; 6) Не жалуй минулого, а завжди надійся на майбутнє; 7) Не будь безпристрасний; життя без них мертве. Але треба пристрастями володіти; 8) Гроші — це найбільша рана нашого існування. Якщо приважаєш до них, до рога до щастя буде до тебе безмежна; 9) В усьому є якась добра сторона. Звертай тільки на це увагу; 10) Не бійся смерті, не думай про неї й не утікай перед нею.

АЛБЕРТИНИ ВІСНЕСЛИ 1,520 АПЛІКАЦІЙ НА ГОМСТЕДИ.

Мешканці Алберти вислали в 1937 році 1,520 аплікацій за набуття землі. 568 аплікацій внесли жінки. З цілого наведеного числа 1,408 було за набуття перших гомстедів, 104 за набуття других гомстедів і 8 подань за набуття воєнських наділів. Найбільше число таких подань внесено у Піс Ривері, бо аж 819 з того 776 подань було за набуття перший раз гомстедів, 10 за набуття других гомстедів, а в едмонтонській офісі таких подань за гомстеди внесено 685, з чого 621 за перші, 59 за другі і 5 за воєнські наділи. У келгарській офісі було 14 подань за гомстеди, в Летбриджі лиш одне.

ПІМСТА ПОКАРАНОЇ МАЛПИ.

В Дегра Дун, в Індії, 12-літній хлопчик вибив своєю малпочку за те, що зіала йому з тарілки ласощі. Малпочка втекла з дому й не показувалася впродовж двох тижнів. По двох тижнях виявилася зовсім несподівано. Вона стрибнула крізь відчинене вікно до горла хлопця. В одній хвилині відкусила йому ніс, відірвала вухо і схопила за горло. Булаб малесенько загризла нещасного хлопця, але на його крик надбігли з поміччю батько й слуга індієць, який застріляв малпочку з револьвера.

ДВА ПРИСУДИ СМЕРТІ.

Суд присяглих у Котбусі (Німеччина) засудив якогось Гебелера і його матір на кару смерті. Гебелер у порозумінні з матір'ю замордував перед сім'ю роками свого батька.

ГІТЛЕР ПРО ОБЕДНАНУ І СИЛЬНУ НІМЕЧЧИНУ

БЕРЛІН. — Довго очікувана цілим світом промова, яку виголосив Гітлер минулої неділі в німецькій парламенті, тривала, щоправда, аж три години, але не принесла нічого сенсаційного, себто нічого такого, чого Гітлер досі не піднісав би. Всежтаки вважають цю промову свого роду триумфом Гітлерової дипломатії. І то вже тому, що внаслідок атак Гітлера на політику британського міністра справ закордонних, Ідена (як і його особу), тому останньому прийшлося уступити з уряду. Ціла промова Гітлера була спрямована до того, щоб засвідчити, що світ має тепер до діла з новою Німеччиною, себто з дійсною силою, яка в міру потреби зможе доходити свого права до зброї і з повною надією на успіх.

Проти Ліги Націй, але за мирне співжиття.

Гітлер підкреслив, що Німеччина ніколи не повернеться до Ліги Націй, яку створено на те, щоб підтримувала ті незначущі, що їх допустив Берлін-Рим-Токіо є кращою гарантією миру ніж Ліга Націй. Гітлер казав далі, що хоч Німеччина не є в Лізі Націй, то вона є ршучо за полагоджування міжнародних конфліктів мирним шляхом. І тому, що не хоче війни, визнає права Італії до Етіопії, а тепер визнає Манчжоу самостійною державою. Він виправдував інвазію Японії в Китай тим, що Китай не годен був поставити опору більшовизмові й Москві. Заявився за мирне співжиття з усіма державами крім Советів, з якими Німеччина не бажає мати нічого спільного.

За право самоозначення німців.

Гітлер заявив, що ніхто не має права відмовляти німецькому народові права самоозначення. А це значить, що ніхто не може забронити сімом мільонам німців в Австрії й трьома мільонам німців у Чехословаччині злучитися з Німеччиною, якщо вони того захочуть.

Домагається колоній.

Німеччина не може зрезигнувати з свого права до морських посіделостей. Про якусь незаконність годі тут говорити, бо всі ті держави, що посідають колонії, самі набули їх незаконним способом, силою — казав Гітлер.

Дві години про осяги.

Цілі дві години говорив Гітлер про осяги Німеччини під нацистичним режимом. І підкреслив, що нема ніяких непорозумінь між партією й армією. Та заповів, що як тільки хто порушить інтереси Німеччини, то світ відразу переконається, що має до діла з одною й обідною Німеччиною. Він також висміяв ту „міжнародну пресу“, що розпускає по світі ті неправдиві вісті про розколи в партії чи у війську.

НЕ ЗГАДАВ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ. — Ціла Австрія слухала уважно промову Гітлера. З нагоди цієї промови влаштовували навіть деякі маніфестації. Та всі були здивовані, що Гітлер не сказав ні слова про те, що Австрія залишається незалежною.

ІДЕН ЗРЕЗИГНУВАВ.

ЛОНДОН. — Антоні Іден, молодий і зручний британський міністр зграничних справ, подав до своєї Роду кабінету промову, що викликало дивнісі. Його резигнацію прийнято, уступлення означає провал його протинімецького й протиталійського курсу. Іден опирав ту політику на Лізі Націй. Та до неї зачали тратити довіру вже й найбільші її прихильники.

ІТАЛІЯ РАДА.

РИМ. — Італійська преса не криє своєї радости з приводу того, що внаслідок промови Гітлера уступив в Англії міністр зграничних справ Іден, бо Іден був непримиримим ворогом фашизму і був за те, щоб Італію покарати за її наступ на Етіопію.

ФРАНЦІЯ НЕЗАДОВОЛЕНА.

ПАРИЖ. — У Франції коментують промову Гітлера й уступлення Ідена в Англії в такий спосіб, що в Англії перемогла германська кліка та що тимсамим Франція втратила найсильнішого союзника. В дальшому це означає упадок престижу Франції в світовій політиці.

ЦЕНЗУРА В БАСАРАБІ.

БУКАРЕШТ. — Румунська влада, як подають, закрила в Басарабії видавання 11 російських газет, 20 жидівських і 4 українських.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1933

Published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 51-53 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

— За оголошення редакції на підписках.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН

Декілька думок.

Вашингтон!

ДО ФЛОТНИХ ПЕРЕГОНІВ?

Свого часу американський уряд зажадав від японського уряду розкриття, які плани щодо розбудови військової флотії має Японія. Американський уряд виходив із założення, що японський уряд є щодо розбудови флотії обмежений міжнародним договором між великими морськими державами й тому будова нових військових кораблів має бути подана до відома іншим державам, підписаним під цим договором. До домагання Злучених Держав прилучилися теж Англія й Франція й домагання було видане в гострій формі, майже в формі ультиматуму.

Вже сама гострота форми казала сподіватися, що Японія відкине домагання, себто відмовиться дати інформації про свої плани розбудови військової флотії. І, як доносять американські газети, домагання поставлено гостро, не зважаючи на те, що з Японії давано натяки, що японський уряд дав би бажані інформації, якби великі морські держави на неї не гукали так церемоніально.

Прийшла відмовна відповідь і вона відразу покляла край міжнародному договору про обмеження морських зброєнь: тепер кожна держава пояснює офіційно відмову Японії як ознаку, що Японія буде нові кораблі всупереч міжнародному договору. З такого пояснення японської відповіді виходить як конвенція розв'язання цього договору про обмеження морських зброєнь. Отже кожна велика морська держава вже не є цим договором обмежена і кожна може будувати собі стільки кораблів, скільки їй захочеться. І, річ ясна, кожна не лише може, але й уважає своїм обов'язком їх будувати, бож і її конкурентки будуть.

Вислід цієї офіційної інтерпретації японської ноти вже видно виразно в Злучених Державах. Усюди видно виразне піднесення настроїв, прихильних розбудові американської військової флотії. Всюди чути балачки: Як Японія хоче будувати військові кораблі, то ми їй покажемо, що це значить!

Проти цих настроїв, що знаходять різкий відгук у конгресі, підносять деякі голоси остероги. Конгресмен Гемітон Фиш, наприклад, радить скликати ще одну конференцію для обмеження зброєнь та признати Японії право мати флотію, рівну американській або британській. Сенатор Кінг і конгресмен Мейверік теж говорили за таку конференцію.

На це урядові речники кажуть, що скликання конференції могло б викликати враження, що Америка боїться війни. На це знову перші відповідають, що Америка справді боїться війни. І не лиш Америка, але весь світ. Ніхто війни не хоче, кожний хоче їй запобігти, а перегони в розбудові флотії можуть легко довести до загальної війни. Тому розумніше буде страху перед війною не закривати, але признати його чесно як факт і так само чесно й розумово старатися знайти засоби запобігти збройним перегонам, а посередньо війні.

Вих вправах, а притім наш Джордж і в школі все один з найкращих учнів.

Поправді:

Яка це гармонійна, задалегідь до щасливого дострою всіх талантів призначена вдача! Він же так само дитиною намагається дивитися на життя глибше, тим благодатним поглядом майбутнього філософа-державника, що так знаменито відзначає його описі як діяча на тлі його епохи та поруч таких прегарних індивідуальностей, як ось Бенджамін Франклін.

Це бо в шкільних книжках і змітках Вашингтона, що їх збережено, починаючи ще з 13-тїм роком його життя, знаходимо цікаву збірку записів та вказівок для життя у практичній житті, що їх малий хлопчина записував: "Правила поведінки в товаристві і при завазі", і строго їх придержувався. Тих правил тут багато, але котре з них ви і не прочитали, скрізь дає вас виняткова серйозність, з якою та дитина дивиться на світ і намагається спокійно й мудро налагоджувати своє відношення до нього. "Коли ми між людьми, — почує вас наш вірджинський філософ — то ми не повинні робити нічого такого, що могло б образити когось у товаристві". "Вид твій хай буде приємний, але при поважних нагодах — поважай". Не тішиш ніколи нещастям другого, навіть і тоді, коли це твій ворог". "Твоя розмова з бизнесменами хай буде коротка і зв'язка". "Коли ти навідуєшся до когось, то не вдавай лікаря, якщо ти на цьому не розумієшся". І таке інше. Але, як бачимо, то правила відносно того, чого не годиться робити, тут далеко численніші, ніж позитивні, з чого й легко заключити, що наш хлопчик дивився на світ відразу критично і добачував у першу чергу те, що він — майбутній великий провідник свого народу — уважав хилою і невмісністю звичаю у своїм середовищі.

І це таке гідне уваги в молодечих роках Вашингтона:

Те ось, що він уже і як хлопчик і юнак завжди

повний непереможного нахилу до порядку, до солідної та розумної праці і до самостійності життєвих починів. Він не покладається, гордовито і безумно, виключно на свої таланти так, як це звикли робити наші тузинуви "генії". Він дає своїм талантам солідну основу невинної праці над собою. Він працює розвиває свої таланти і плкає їх і так само намагається він і в найдрібнішій роботі виявити свою здатність до неї і довести її до логічного кінця.

Такий от Вашингтон у часах школи і такий він і молоденьким землеміром в маєтку своєї брата в Мавіт Вернон. Приклад заподадливості і господарського хисту, хоч через тестя брата він близький до лорда Фейрфкса, в якого де-хто інший може волів би шукати протекції на якусь товстенку і вигідну посаду, щоб не працювати так тяжко, як працює молодий Вашингтон, напр. як землемір у горах Елігені (причому він знаменитий знавець геометрії, тригонометрії і логаритмів). І не інше веде його і як молоденький, бо всього дев'ятнадцятилітній командант міліції в одному з призначень для нього директори Вірджинії, а це надзвичайно важке і відповідальне становище, бо між англійським урядом і поселенцями починаються важкі непорозуміння через податкові і митні таргари, які він накладає на них. Крім того загрожує їм французи, що пхаються на західні окраїни Вірджинії і хочуть поселюватися на берегах Огайо. Таким знаменитим офіцером виявився Вашингтон у перших боях з французами, що після поразки, спричиненої небажністю ген. Бредока (1755), проповідник Самуїл Дейвіс у проповіді до міліціонерів сказав про нього: "...Як одного з тих, що при тій нагоді визначилися, мушу згадати героїчного юнака, полковника Вашингтона, і я переконаний, що Провидіння хорошило і зберегло його так наявно тому, що він ще дуже видатно прислужиться своїй батьківщині".

І це так:

Вашингтонові було з кожного погляду суджено бути мужем Провидіння для рідної йому країни.

Йому так цікаво воно просліджувати процес визвольних заміслів у нього.

Бо людина з такою пошаною для законів і законності, як Вашингтон, зпевністю не була б двигнулася до революційно-визвольної боротьби з англійським урядом, поки хоч тій якійсь законності була по стороні цього ж. Але з моментом, коли почуття законності в душі Вашингтона було зневажене несправними розпорядками англійського уряду, з тим моментом і він починає горіти жаром визвольного замислу. "Скажіть, — лише він у тому часі до лорда Фейрфкса — про що йде властиво, за що ми змагаємося? Чи йде тут виключно про ті три пенси від одного фунта чаю, тому, що воно ніби надто багато? Ні, бачите, не про пенси йде, а про те, що в англійців нема права жадати їх від нас".

І я думаю, що так само широко говорив Вашингтон ще й незадовго перед проголошенням незалежності Злучених Держав, коли в р. 1775 писав до полковника Мекензі таке: "Вам кажуть, начебто населення в Месечусетс це товпа бунтарів, що повстали борючись за незалежність та може і ще за що. Але я, Шановний Друже, дозволю собі сказати Вам, що Ви помиляєтесь, і то дуже помиляєтесь... Бо дійсності воно так, що незалежність не є ніяким побажанням колючі, ані не лежить у їх інтересі. Але разом можете притім з усією певністю числити на те, що ні одна з наших колоній не дозволить, щоб був нарушений хочби й один-одинокий з наших привілеїв, тих державних прав, які є для кожної вільної держави необхідні і без яких свобода, майно і життя не мали б ніякої безпеки своєю існування".

І що американські колонії вміли постояти за ту свою кошовну свободу, цього доказом уся їх пропам'ятна боротьба за незалежність, якої два оконечні і невимірні ореоли це:

Воля і Вашингтон.

Бо сьогодні обидва ці слова це майже синоніми, і то одні з найкращих, які знає історія народів. Воля і свобода ось, яку виборів Вашингтон колоніям, щоб зважились під його проводом двигнути прапор боротьби проти деспотії Джорджа III, стала основою державного, громадянського і культурного розвитку не тільки для Злучених Держав Америки, але і для тих наро-

дів, що їм судила доля шукати нового життя на вільній землі Вашингтона. Між ними й нам, українцям. Нам же імя Вашингтона буде навіки таке дороге, як і дороге нам імя нашого великого поета, що то для нього імя Вашингтона було пресвітлим символом нової майбутності. І хіба не відчув Шевченко своїм геніальним чуттям найістотнішу рису Вашингтонові індивідуальності, а саме її глибoku етичність як вислів стихійної любовної закону, коли питається:

... Коли

Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?

Виборення цього праведного закону для рідної йому країни — це ж і властивий подвиг Джорджа Вашингтона. Але в тім то і нечувана далекосіяльність Вашингтонового чину, що благодатями його закону можуть користуватися й інші народи. Особливо у часі, коли на їх рідній землі лютує чужинський займанець так, як нині на землях України. І що той новий, праведний закон Вашингтона дав українському народові за океаном змогу нового й епохального розвитку, на це доказом уся дотепершня його історія. Історія, якої поодинокі етапи воскресають перед нами так животно на монументальних сторінках Пропамятної Книги Українського Національного Союзу.

Д-р Остап Грицай.

ЛИШЕ 6 ДНІВ

ОСТАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ

ЛЮТОГО

— В КОТРИМ —

ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ МОЖУТЬ НАБУТИ

ПРОПАМ'ЯТНУ КНИГУ

ПО ЦІНІ ОДНОГО ДОЛЯРА ЗА ПРИМІРНИК

ШЛІТЬ І ДОЛЯРА НА АДРЕСУ "СВОБОДИ".

Учитель: — А що, Івасю, вибав тебе батько за те, що ти вчора не навчився лекції?

Учень: — Ні, прошу пана професора, тато мене ніколи не б'є, йому це дуже болять.

Учитель: — То твій батько такий чутливий?

Учень: Так, дуже чутливий, має в руці ревматизм.

Гнат Крашавко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(35)

— Віт! — сміявся Хорошко. — Я гадав, що так зробіть, бо іншого виходу з тої матні, в яку сам вліз, не мав. За себе нашіле сюди татарву. Це таке певне, як два і два чотири. Скільки маєте людей? — Разом з каліками і такими немінниками, як я, буде двадцять, — відповів сотні.

— Як зо зброєю? — На двадцять досить. Добра зброя. І амуніції досить. — Двадцять людей на такий замок, то замало. Я мушу відіхати. За вас не забуду. Пришлю вам пару козаків. Лиш потерпаю, що й того буде замало. Такою силою можна

бачити, час боронити горіший замок. Всеж такі і він не вдереться, як татари ввійдуть до нашого. Ворота, чи фіртку розбити не так тяжко. — Можна би спалити міст, — промовив Солоняк. — Як довший замок так буде небезпечно, то ту небезпечку відкладаємо на пізніше. За той час може приїде вислана вами поміч.

— Таким способом справді можна би зискати одно-дво-денну проволоку. Ще нині вночі зовні мосту дообку-

туйте соломою з дьогтем і смолою, щоби в кожній хвилині можна було міст підпалити.

— Хоч би ворог замку не взяв, то ми облоги не вдеримо. Помремо з голоду, — сказав отець Жук.

— Харчі дістанете з містечка, — відповів Хорошко. — Кіндіс знає, що для нього

самі будуть знати, кого з собою взяти на замок, кого не впускати. Неодні, що приїде сюди, скріпить собою оборону замку.

Сотникова вийшла до другої кімнати і вернулася, держачи щось довге, закутане в хустку. Приступила до Хорошкі і промовила:

— Ви врятували нас. Ви вашими порадами може врятуєте ще раз. Може й поміч яку пришлете. Ми за вас до смерті не забудемо. Я хотіла би, щоби ви мали від нас памятку.

— Мені, паніматко, не потрібна жадна памятка на те, щоби не забути за когось, — відповів Хорошко.

— Всеж таки то мило мати перед очима якийсь доказ, що хтось вдячний за зроблену йому прислугу.

Сотникова розкутала хустку і показала козакові шаблю. Одну з тих двох, що були в знайдених скарбі. Шабля стара, з золотою чи з позолоченою рукою. Вже зверхній її вигляд показував, що то не абияка турецька шабля. Хорошко зробив великі очі.

— Ні, не прийму! — сказав. — Устами відпекувався, та очима тої шаблі трохи не зів.

Сотникова впала шаблю в його руку. Він вийняв з піхви і опер об підлогу. Зігну-

лася в каблук і назад від-

скочила. Його очі світилися до неї. Всунув назад до піхви, зітхнув і сказав:

— Не прийму, не можу!

— Та чому? — спитала сотникова.

— Бо то залізо. Залізо приязнь розтинає. Шабля гарна, кортить мати таку. Та приязнь добрих людей для мене важніша.

— То купіть! Дайте мені пів тимера за неї! — сміялася сотникова.

— Купити, куплю.

Сказав це, паленіючи, бо знав, що ніяких грошей не має. Сягнув за пояс, шукаючи монетки, про яку знав, що її нема там. Не знайшовши, сказав:

— На маеш! Я згубив монетку.

— Дам на кредит. Хіба ще зійдемося колись.

Подякував і пішов спати, бо відіхати хотів досвіта, щоби прислати людей на скріплення гарнізону замку. Тих, що були з ним, полишив, бо міг, бо вони мали деінде іншу роботу. Хотів спати в шопі коло свого коня. Коли вийшов на перше подвір'я, козаки сотника забарикадували ворота.

Солоняк стояв у куті і вухо майже приклад до мурі. Це зацікавило Хорошкі і він спитав:

— Що там таке?

— Чорт його знає! — від-

повів Солоняк. — Або якась душа покутує, або в моїй голіві якийсь нелад.

— Де? В мурі?

— Ось як тут наступите чоботом, то щось зойкне і стукає.

Хорошко вірив у духи, та ще більше у зраду Кіндіса. Він замітив:

— Може яким потайним льохом вже добирається до замку Кіндіс зо своїми татарами.

Стали оба наслухувати. Зпід землі добувався глухий зойк. Хорошко поклався на землі і приклад уху до кам'яних плит.

По хвилі встав і каже:

— Там хтось є. Тут мабуть льох. Хтось запертий там.

Коли так стояли, думаючи, що робити, побачили малу Настю. Стояла притулена до мурі і грзла запаску. Лице мала сильно стривожене і ціла тряслася. То на Хорошкі, то на Солоняка кидала стривожений погляд. В хвилі, коли Хорошко на неї не дивився, моргнула на Солоняка. Він підійшов до неї. Мусів схилитися, бо він хлоп як дуб, вона мала і дрібна. Дівча шепнуло йому до вуха:

— То вона там стогне і скімліть. Вона!

— Хто? — спитав Солоняк.

Дівчина опустила очі, грзла запаску і по хвилі сказала, озирнувшись тривожно:

— Ви хіба знаєте. Коли пан утік, то ви повинні її випустити. На його приказ Текля затягнула її до льоху і там заперла.

Дівча закрило собі очі, наче би злякалося того, що сказало. Хильцем попід мур побігло до воріт і як прийшло, так відійшло. Схилившись, пропалося попід барикаду, як кіт, і щезло.

— Що ви там з тою дівчиною мали? — спитав Хорошко.

— Дівчина каже, що там Кіндіс держить замкнену жінку.

Хорошко вхопив Солоняка судорожно за рамя і судорожно стиснув так, що той аж йойкнув.

— Де? Як? Чоловіче, кажи! Хоч би мені прийшлося шийний замок зруйнувати, мушу її у вільність.

— Його голос показує, що вона під нашими ногами. Вхід до цього льоху хіба в довший замок. Ходім!

Перелізли барикаду, обійшли Кіндісову хату, увійшли до сіней і пішли нагору, щоби знайти Теклю. Двері були замкнені від середини. Знайти, хтось був там. Застукали, не обізвався ніхто. Стали гримати з усієї сили і знов безуспішно. Аж коли оба налягли на двері вони затріщали, з

середини почули бабський голос:

— А хто там? Пана нема!

— Відчини, бо виломимо двері! — гукнув Солоняк.

Ключ заскреготав і на порозі показалася Текля, з огарком в руці. Обоє змірила диким поглядом. Її хитро звіряче лице повне було гніву і жаху.

— Де твоя братова? — крикнув Хорошко, приступаючи до неї.

— Або я знаю? Кудись поїхала.

— Брешеш! — гукнув Солоняк.

Баба поблідла і хотіла відійти. Хорошко свою залізну руку поклав на її рамя і крикнув:

— Кажи, де вона, бо з життям не вийдеш. Бери ключі до льохів і веди нас!

— До яких льохів? — ледви вистогнала.

— До тих, в котрих ти на приказ твого брата заперла його жінку! — крикнув Солоняк.

— Яке вам діло до жінки мого брата? — розкричалася, звернена до Хорошкі. Вона з ножем кинулася на нього.

— Вона божевільна, вона скажена. То справа між ними, не ваша. Її не вільно випустити!

— Не говори багато, а веди нас. Живо! — гукнув Хорошко.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

РАЗЯЧА РОЗБІЖНІСТЬ.

В російській газеті „Рассвет“, що виходить у Шікаго, в числі з 12 лютого ц. р. знаходимо допис, затитулований „Благодарность Общества Тараса Шевченко“. З нього довідуємося, що в Кеносі, Віс., знаходиться відділ російського допомогового товариства, названий ім'ям найбільшого українського поета і борця за українську державність, Тараса Шевченка.

Радіємо з цього й уважаємо це доказом, що в тім загально-російським кітлі, що його творить російська еміграція, знаходяться також чисто українські елементи, які дихають тими самими ідеями, що їх проголошував Шевченко. З пошани до тих ідей вони назвали згадане товариство його ім'ям.

РОЗЧАРУВАННЯ.

Та, прочитавши цей допис, ми зазнали прикрого розчарування. Описується в ньому про дволітній ювілей згаданого товариства. На цей ювілей прийшло чимало людей і на нім виголошено чимало промов.

Але зміст промов? Читаємо дослівно: „В бесідах промовців, що виступали на нашій торжестві, не звертаючи уваги на їх приналежність до різних політичних і релігійних струй, давався чути чисто душевний патріотизм і схильність працювати разом для спільного добра. Ми це особливо цінимо. Грімкі тости й дружний загальний спів молодіття за загально-російське діло, російське ім'я і російський народ, показували, що між нами, росіянами (в оригіналі „русскими“), настало повне замирення і ми злилися в одну загальну сімю, чого так дуже бажає наша душа“.

ОСЬ ТОБІ Т-ВО „ІМ. ШЕВЧЕНКА“.

Так то виглядає те товариство ім. Шевченка. Є в ньому і „правдиво-душевний патріотизм“ і „общерусское дело“ і „русский народ“, тільки нема ні словечка згадки про український патріотизм, про українське діло, про український нарід, той сам нарід, за який так страдав Шевченко, за який покарала його „Росія“ десятилітнім засланням і, зломивши його здоров'я, загнала його до гробу.

Читаючи це, мимоволі насувається питання: Пощо те товариство взяло собі Шевченка за свого духового покровителя? Хібаж діяльність його не є глумом з шевченківських ідей? Хіба не краще було назвати себе ім'ям Пушкіна, Лермонтова, Тургенева, чи Толстого?

ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ ВИПАДОК.

Все таки це характеристичний випадок і він зачіплює глибше відношення росіян до наддніпрянських емігрантів-українців, та навпаки. Тяжко є припустити, щоб члени згаданого товариства на глум, чи з цілковитої ігноранції, назвали своє товариство ім'ям Шевченка. Хтось серед них мусів знати, хто це Шевченко, мусів читати Кобзаря, мусів бути об'явлені з духом його творів. Мусів знати, що Шевченко з погордою висказувався про тих малоросів, що то забули „глаголати“ по своему й відреклися свого українського народу. Мусів знати, що Шевченко обстоював державну самостійність України і гостро поборював московську окупацію. Звідкіляж тоді взялося те „общерусское дело“?

ЗАТУРКАНИСТЬ.

Причиною цього правдоподібно буде те, що українська еміграція з Великої України

1938

ПРИЙШЛИ ЗО СТАРОГО КРАЮ
КАЛЕНДАРІ НА РІК

1938

ЗОЛОТИЙ КОЛОС

Багатий історичним і географічним матеріалом.
Багатий порадами про здоров'я й виховання дітей.

Багатий ілюстраціями фотографійми й рисунками С. Козака.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

Як попередніх років, так і цей останній календар повний історичних споминів з вільної боротьби та статей про військові справи.

ЦІНА 60 ЦЕНТІВ.

КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА

Спеціально присвячений націоналістичному рухові та розвою збройної сили українського народу.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

В 70-літній ювілей існування Матері українських Установ.

Народний ілюстрований ювілейний календар „ПРОСВІТИ“

Календар набитий ущерть статтями про організаційне життя галицької України й преріжними корисними інформаціями з преріжних ділянок людського знання й діяльності.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Спеціально присвячений практичним інформаціям особистого й організаційного життя.

КАЛЕНДАР
КРИНИЦЯ

ЦІКАВИЙ ДЛЯ ТИХ, ЩО ЦІКАВЛЯТЬСЯ ТЕХНІКОЮ.

ЦІНА 60 ЦЕНТІВ.

ВСІ ЦІ 5 КАЛЕНДАРІВ ЗАМІСЦЬ \$2.70 за \$2.30

СПИШІТЬСЯ ЩОБ НЕ ОСТАТИСЬ БЕЗ КАЛЕНДАРЯ

Виріште оголошення того календаря, чи тих календарів, що хочете мати, й пришліть належитість на адресу: „SVOBODA“ 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J. (ЗАМОВЛЕННЯ НА С.О.Д. НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ).

приїхала перед війною ще політично дуже невироблена і національно затуркана, прибіта, притовчена, з величезним почуттям національної нижчости. На споді її душі, безперечно, дрімає сентиментальна любов до „свого народу“, до української мови, до української побутування, а навіть до української минушини й будуччини. Доказом цього свідчить такий цей останній факт названня вище згаданого товариства ім'ям Шевченка.

Та попри те все наші брати не мають національної гордості, не мають віри, що наша нація ні трошки не уступає іншим націям, а російську таки добре випереджує. З браку цієї гордості вони лишують зверхне заступництво і провід таким елементам, які не мають з українством нічого спільного і які або самі є „руссіє“, або є байстрюками російської культури.

ПАРАЛІТИКИ З БЛИСКУЧИМИ ОЧИМА.

Ці наші наддніпрянські брати нагадують „паралітиків з блискучими очима“, про яких писала Леся Українка. Ці паралітики бачать, що зле діється на світі, що не їх ідеї панують, що життя плине не тим руслом, якого бажає собі їх сентиментальне серце. Але їх доля є спаралізована почуттям національної нижчости і вони мовчки вислухують те, що їм хтось торочить про „общерусское дело“ та про „русский народ“, і не відважуються сказати своє слово.

МИ ПОМИЛЯЄМОСЯ?

Скаже котрийсь із тих „общерусских“ провідників: „Ви помиляєтесь. В серці українських емігрантів знад Дніпра нема відрубного українського патріотизму, а є власне отой „общерусский патріотизм“.

Та коли воно було так, то нащо тоді згадане товариство назвало себе ім'ям того автора, що писав: „Вставайте, кайдани порвите і вражою злою кровю волю окропите“; писав: „Любітеся, чорноброві, та не з москалями, бо москалі ліхи люди, роблять лихо з вами“; пи-

сав на адресу тих, що йшли служити „общерусскому патріотизму“: „Ох, щоб то так сталося, щоб ви не вертались; щоб поздохали там, де поросли!“ Припустім, що те прокляття сповнилося на згаданім товаристві, то „деб-тоді“ воно само опинилося?

Ні. Патріотизм, чистий, український, щиро-шевченківський патріотизм, серед наших братів-наддніпрянців такий є; але він захований, придушений почуттям національної нижчости. Завданням правдивих українських провідників є вирвати його з придавлення й надати йому динамічного розгону.

— Маеш тут помаду проти випадання волосся — каже жінка.

— Таж мені зовсім волосся не випадає! — дивується чоловік.

— Я дуже добре знаю це — відповідає спокійно жінка — я даю цю помаду, щоб ти подарував її своїй тайпратерці, яка вічно лишає своє волосся на твою одязі...

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поклик до підготовки віча.

В неділю, 13 лютого ц. р., відбулися збори ексекютиви Української Національної Організації стейту Н. Дж. в галі укр. пресб. церкви при вул. Бікон, Ньюарк, Н. Дж.

З головних точок обговорювано найважливішу, а саме, положення українського народу під займанщинами.

Прийняті зважили критичне положення наших братів під лаянням пануванням, звідки доходять до нас щораз страшніші вісті; переслідування всього, що українське; замикання українських шкіл і інших установ; масові арешти і суди; заборона набутти чи купити кавалок землі на своїй власній землі й інші брутальні методи знищення українського народу.

Зважили положення українського народу під червоно-московським терором, де у варварський спосіб червоні

кати, слідами давніх царів, винищують середньовічними методами український нарід, так само і під румунським пануванням, де гнет подібний до перших.

Зважили, що всі окупанти українських земель в порозумінні між собою хочуть знищити український нарід, сколонізувати українські землі своїми зайдами, вирвати в нього душу, спольщити, змосковщити і зрумуницити і таким способом запанувати раз назавсиди над українськими землями.

Тому У. Н. О. стейту Н. Дж. на засіданні ексекютиви 13 лютого ухвалила одностайно скликати масове протестаційне віче з цілого стейту Нью Джерзі.

Тому, що в березні припадає річниця, коли Рада Амбасадорів у Парижі признала безправно українські західні землі Польщі, ексекютива У. Н. О. ст. Н. Дж. вважає за відповідне скликати таке віче в березні і тим заманіфестувати перед цілим світом, що український нарід ніколи не зречеться своїх прав до само-

стійності і буде боротись, аж поки не osiąгне повної перемоги.

Тому, що ця справа повинна інтересувати кожного українця й кожну українку, що бажають волі українському народові, ексекютива У. Н. О. стейту Н. Дж. отсею дорогою звертається з покликом до всього українського громадянства стейту Нью Джерзі, щоб воно цю справу поперло й вислало своїх представників на наради, що відбудуться 22 лютого в галі укр. пресб. церкви при 49 вулиці Бікон. Початок в 1-ій год. пополудні.

За У. Н. Орг. стейту Н. Дж.: Володимир Буката, предс.; Лесьо Синис, секр.; Т. Рудий, касієр; М. Припхан, фін. секр.

ІОНГСТАВН, О.

Свято Шевченка з драмою „Кохайтесь, чорноброві“.

Співацько-драматичний гурток „Бандурист“, який щойно вивів на сцені драму „Ой, не ходи, Грицю“ з „Вечерниці“, підготовляється дати нагоду тутешнім і околишнім громадянам відсвяткувати цю горічне свято Шевченка виставою драми „Кохайтесь, чорноброві“, написаної на підставі поеми Шевченка „Катерина“. Іде підготовка хору й вистави і є надія, що цю штуку будемо мати нагоду чути, і бачити в середині березня у великій салі на вул. Рейен. Як прольот чоловічий хор відспіває Шевченка „Гамалю“ з декламацією. В драмі є багато пісень до слів Шевченка, а також багато живих образів з України.

Вірімо, що громадянство прийде численно на цю штуку.

Громадянин.

ГАРТФОРД, КОНН.

Наша піаністка між чужинцями.

На запрошення українських студентів богослов'я в гартфордській семінарії пані Ольга Грицай-Ляхович та п. Євген Ляхович по академії в пам'ять О. Басараба, що відбулася 14 лютого ц. р. в тутешнім У. Н. Домі, загоостили до семінарії (HARTFORD SEMINARY FOUNDATION), де крім американців студіюють студенти з цілого світу. В часі загальної вечери на прохання пані Ольги Грицай-Ляхович відіграла два твори з класичної музики, після чого попрошено її до презентаційної кімнати в Макензе Гол. Тут наша піаністка відіграла кільканадцять українських народних пісень. Приемно було дивитись, як усі з правдивим чуттям слухали нашої музики, що пліла зпід рук піаністки. А бачилось між слухачами людей з Японії, Китаю Швайцарії, Голандії, Німеччини, Яви, Греції, Сирії, Індії і т. д. Пані Ольга Грицай-Ляхович виконала кілька у-

країнських пісень, а після того три українські студенти, пп. Іван Білинський, Василь Дармоць і Теодор Соколовський, а супроводі фортепіану відспівали кільканадцять народних пісень. По короткій перерві наша піаністка відіграла „Другу Рапсодію“ Лішта і твір власної композиції, „Буря“. Останній викликав справжню бурю оплесків. Пані Ловел, опікунка дівочого інституту, подякувала піаністці за цей чудовий вечір музики, додаючи, що українська народна музика є надзвичайно гарна, тільки, на жаль, дуже мало поширена.

Вечір цей оставив незагашене враження серед чужинців та підніс у їх очах творчість української народної музики до рівня інших великих народів.

Іван Білинський.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Ювілей Ольги Кобилянської.

Дня 6 лютого ц. р. наш відділ Союзу Українок влаштував ювілейний вечір у честь 50-літньої діяльності літературної праці Ольги Кобилянської. Свято відкрила передсідниця, пані Марія Липська, короткою промовою і попросила о. Каськова перевести це свято. Святочний реферат виголосила пані Розина Вещальська, „О, Україно“ відспівав Е. Проторівський в супроводі трьох скрипок, на яких грали два малі школярі: Б. Бойко і С. Галошка, а третій грім. Яків Процишин. Декламацію „Барвінку наш, барвінку“, віддекламувала пані Ксеня Чагарин. Сольо „Чи знаєш, де Україна та мила“ відспівав Я. Процишин. Декламацію в 60-ліття творчої праці О. Кобилянської виголосила панна А. Чагарин. Терцет „Ой, зішлися всі бурлаки“ і думу „Ой, Морозе Морозенку“ відспівали: О. Косюк, Я. Процишин і М. Яцишин, за що лубдика нагородила їх рясними оплесками.

Спомин про ювілятку переповів о. В. Каськів. Скрипковий терцет, зложений з Б. Бойка, О. Галоньки і Я. Процишина, відіграв пісні „З тої гори високої“ і „Козаченьку, куди йдеш“. Кінцеве слово і подяку сказала Антонина Яцишин. Свято закінчило гімном „Ще не вмерла Україна“.

Антонина Яцишин.

Купець (у поганому настрою) — Ой, той нинішній бізнес, той бізнес!

Прийтець! — Що, зле йде?

Купець! — Так, головною руйнують мене ті часописні оголошення.

Прийтець! — Таж ви не оголошуєтеся ніде!

Купець! — Саме тому, одна-че мої товариші оголошують-ся!

Українське допомогове Товариство „Буковина“ і інші Українські Організації на долині міста Нью Йорку уряджують КОНЦЕРТ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ І БАЛЬ в честь 50-тих роковин смерті Буковинського письменника О. Ю. Федьковича, В НЕДІЛЮ, 27-ГО ЛЮТОГО (FEB.) 1938 Р. в Manhattan Plaza, 66 East 4th St., New York, N. Y. Початок в 4-й годині попол. — Тікети купити наперед 40 ц., при касі 45 ц. Літні повніше 12 років 15 ц. Запрошується все українське громадянство до численної участі. Можна сказати, що це перший раз в місті Нью Йорку буде сплятуватися одного з найкращих письменників на Буковині. — ПРОГРАМА: Часті 1: 1) Хор українського клубу ім. Леонтовича під проводом О. Ільчука. 2) Манілінова оркестра, під проводом О. Ільчука. 3) Гуцули відіграють кілька пісень і танків на скрипку і шибали. 4) Українські народні танки, відатані гурток лічат. 5) „Україна“, декламація, яку скаже І. Дмитренко. Часті 11: 6) Відчит про життя і працю Ю. Федьковича, дасть М. Цеглиньський, редактор „Робітничої Громади“. 7) М. Коломєць сопран-сольо. 8) Молодий І. Костинюк, відатаніє „Чумака“. 9) Д. Собчак, гармоніст. 10) „Гуцульська Правда“, пєса на 2 дії, автора П. Я. Вовка, відіграє Український Драматичний Гурток з долини міста — Баль до пізньої ночі! — Організації приготують гарний буфет.

43-5

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В РОЧЕСТЕРІ
буде висвітлювати перший раз в своїм домі 831 JOSEPH AVE.

ФІЛМ У

СВІТОВА ВІЙНА

В П'ЯТНИЦЮ, ДНЯ 25-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1938 РОКУ

Початок у годині 8:15 ввечір.

Вступ для старший 20 ц., для дітей 10 ц.

Запрошується всю Рочестерську Громаду на цю фільму. Просимо прибути на означений час, бо фільма почне-ся точно в 8:15 ввечір.

Заряд У. Н. Дому.

ЧИ ЦЕ МИСТЕЦТВО?

Таке питання стануло перед комісією Вистави Золотої Брами, що починається в Сан Франсіско в наступному році. Різьбар післав на цю виставу подану на образку різьбу. Між членами комісії почалася боротьба: одні кажуть, що це твір мистецтва, другі, що це не твір мистецтва, а ще інші, що як це твір мистецтва, то він ганебний.

ЯК ТО КОЛИСЬ БУЛО: У ВІЙСКУ ТА НА ВІЙНІ

Війна в нинішніх часах це передовсім велитенська технічна організація. Скріті її причини: часті економічної натури. Цікаве, що багата та рухлива під торговельним "одеялом" Англії вікторіанських часів дела більше як двацять дощів. Нині війна не є вже змаганням одиниць. Зате давніше дуже звертали увагу на добір одиниць — воїнів. Еліта римської армії — відділ цезарових преторіанів — складалася з чоловіків, високих бодай 172 см. Найвищі воїни в Європі у нинішніх часах були гвардійці пруського короля. Вербували їх по всіх краях, часом на силу або підступом. Та вони не могли би суперничити з прибічною гвардією короля африканського племені руанда, на ім'я М'сінга, що складалася з воїнів, високих два метри, бо чоловіки такі високі серед білих трапляються дуже рідко. Цікаве, що представники романської раси щодо велетності уступають узагалі германам. Так напр. прибічник кірасієрів італійського короля мусіли набирати майже виключно з посеред нарів германського населення Фрідріха.

Якщо маленькі в порівнянні з нинішніми велитенськими арміями виглядають нам старинні армії! Армія, що її мав Олександр Великий, коли завойовував Азію, не перевищала ніколи 40,000 людей. Війська, що ними Фрідріх Великий завойовував Шлезьк, не були більші від сьогоднішньої одної дивізії піхоти. Зате в новітніх часах рідкою подією є напр. той факт, як здобути міста Преторії в 1877 р. підчас анексії Трансвалю англійцями — відділом усього з 25 людей!

Скількиж то людського життя коштували давні війни, які прославили імена великих полководців! Прусія в роки смерті Фрідріха II. мала армію, на яку складалися понад 3 проценти всіх її мешканців. А які гроші коштували війни! Фрідріх, який, як ніхто інший, мав кошти ведення війни перекинути на противника, за саму одну семилітню війну задовів 153,880,205 таларів. Це сума на ті часи велитенська. Коли Злучені Держави воювали з племенами диких індіан на Флориді — говорили, що кожний убитий противник коштує державу 10,000 доларів. Навіть виграна війна коштує велетні суми. Так напр. під час німецько-французької війни в 1870—1 році населення Німеччини жертвувало добровільно 56 мільонів марок золота.

ДО СТАРГО КРАЮ ПОСПІШНИМИ ПАРОПЛАВАМИ. BREMEN-EUROPA.

Поспішні поїзди при пароплавах "Бремен" і "Европа", в Бременгаузен, записують вигідну подорож до старого домашнього міста.

Або подорожуйте на популярних поспішних пароплавах

COLUMBUS

HANSA • DEUTSCHLAND

HAMBURG • NEW YORK

Знамениті залізничні połączenia з Бремену до Гамбурга.

Ми допоможемо вам роздобути гостинні й імміграційні візи для ваших європейських своїх.

Ближчих інформацій укажіть вам ваш міс. агент або

HAMBURG-AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

57 BROADWAY, NEW YORK

та, а зате стягнуто контрибуції 5 мільярдів франків.

Перемога в ногах — сказав хтось. Великий вождь татарів, Тамерлан, що спліндував половину відомого тоді світу, завдячував велитенським своїм перемогам скорості, з якою пересувалися його орди. Так напр. перейшов він за п'ять місяців в околицях, що зовсім не мали доріг, 2,000 миль. Команданти улагоджують часом вигідніше хоч великі вожді, як напр. Наполеон, усе переносить труди і своїми воєнками. Зате один англійський генерал свій власний вантаж казав розложити на 300 верблюдах, які ступали позаду армії.

І краї переносять тварі війни. Один генерал у 30-літній війні, Адам фон Пфіль, казав спалити 800 сіл у Чехії. У війні Перу проти інших держав Південної Америки всіх чоловіків від 16 до 65 років життя поклали до зброї. Осталися вкінці самі жінки — майже в самих сорочках — і вони тягли гармати. Та ще донедавна розмірно небагато людей гинуло від самої зброї. До 1866 року згинувало більше воєників від пошестей, ніж від зброї. Боротьба ручною зброєю належить уже радше до минувшини. Тому на яких 400 вистрілів крісових рахують перемог одного вбитого. У японсько-російській війні на сто ранених умирали пересічно три. Та бувають у війні речі ще гірші від смертності. Підчас повстання в німець-

кій колонії т. зв. Південно-Західній Африці 5 процентів колоніального війська збожеволіли. До того без сумніву мусіли причинитися підсоння, погубне для європейців.

Хоч завдання збройної сили таке поважне та почесне, часто великі пани і монархи — голівно у 18 столітті — вважали її забавкою, що мала заспокоїти їх примхи. Напр. до російського полку литовської гвардії приймали давніше лише вісповатих, а цар Павло I, відомий з чудатств, казав приймати до полку свого імені лише кирпатих (із задертим носом) — бо й сам мав такий ніс. Зате деспотичний Микола I. ввів раз на думку, щоб уся його кіннота носила штани із шкіри видри, так, що майже зовсім винищили ті звірята. Так багато різних особистостей можна знайти в умудруванні давніх армій. Лише генерали у пруському війську мали "привілей" носити чорні штани. До 1840 р. в англійській армії заборонено було носити вуси — потім ні з цього ні з того введено їх в армії. Російським рекрутам не вільно було носити цівки, лише окуляри. Останній геський курфюрст Вільгельм приказав своїм службовикам і старшинам так виголювати вуси та бокобороди, щоб разом творили букву "W".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАїнського
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.
Колія на Рідну Школу і шкільну боротьбу.

З нагоди Християнського Різдвяного Комітету місцевих організацій Холма з нагодою по всіх українських родинах в нашій місцевості, як також по інших родинах, де живуть наші люди. Силою громадян оформили жертви на Рідну Школу в старім краю.

У зв'язку з цим можна виробити собі образ, що наша громада гарно розвивається і наші українці починають більше цікавитися народною роботою й українськими цілями. Але були між ними такі одиниці, котрих можна назвати самолюбями. Вони рік-річно відмовляються дати коладу на народну ціль. Почувши, що надходять колядки, вони замикають двері перед ними, або гасили світло. Таких самолюбів багато в нашій громаді. Але, на щастя, не всі мешкають разом. Не всі вони обійняти нашої громади, коли ми ходили з коладою по домах з дощ і негода. Позитив багато людей відповіли до нас гарно і жалували нас за нашу працю і ось тут складаємо серйозну подяку всім тим, що жертвували коладу. Зложили: Дочка України \$5; М. Гринишак \$3; по \$2: Т. Гринишак, І. Ступак, Г. Закарчак, М. Р. Чаплинський, Р. Слобода, К. Качуряк \$1.50; по \$1: М. Яковський, В. Грег, В. Карлаш, М. Крайні, М. Галинович, С. Могіла, М. Процак, А. Подєвчак, А. Сміт, І. Кузьо, М. Безкоровайний, А. Миськів, Я. Лещак, П. Остапчук, М. Сухорський, А. Поліський, Ю. Грета, П. Сташко, А. Сташко, Е. Мамчак, А. Брода, М. Куреміла, Т. Горні, Е. Ковальчук, Я. Красновський, К. Лиса, І. Генга, М. Генга, І. Каю, К. Возняк, М. Бьюко, С. Пограничний, М. Костів, С. Фортун, К. Плат, М. Грабар, М. Костинич, І. Кеженюк, С. Закарчак, М. Могіла, І. Плат, Т. Ченіа, О. Симен, М. Бохля, Т. Корбін, П. Борбуляк, М. Вовчок, О. Серій, М. Романович, С. Генга, І. Кіншак, А. Огар, І. Воробель, А. Алух, С. Лабунський, В. Сас, С. Мікві, Ю. Карпачук, Ф. Бутинець, С. Байтало, Ю. Гайзль, І. Галуцький, П. Буні, С. Лашук; по 50 ц.: І. Кулинець, А. Гандович, З. Кузьмівська, І. Корнко, С. Солтиский, П. Горні, Ю. Бойко, Н. Богдан, Т. Луняк, В. Грабовський, М. Корнас, С. Корнас, Н. Матлаш, П. Карлаш, Г. Карлаш, Ю. Петришин, І. Вовканець, Д. Фортун, А. Фортун, І. Хрибей 25 ц. З того був розділ \$3 на авто, що возило колядників по позаміських околицях. Чистого доходу лишилося \$90.25, котрі переслали через Об'єднання на Рідну Школу в старім краю. \$60.25, а на визвольну боротьбу \$30. Коладою записали: М. Галинович, П. Сташко, В. Вітунський, С. Могіла, І. Клок, С. Пограничний. Помагали також і дітвара, за що вони заслугоють від нашої громади на ширшу подяку.

Уряд Центр. Комітету.
НЮАРК, Н. ДЖ.
На інвалідів.
З нагоди Різдвяних Свят пересіли місцевий Стрілецький Гурток коладу на інвалідів. Зложили по \$2: Г. Заленський, М. Кебузь; по \$1: О. Данилович, П. Гринишин, Т. Касків, В. Сидорович, М. Вітунський, І. Клош, С. Баранюк, М. Литвин, Т. Хомяк; по 50 ц.: Н. Тисовський, С. Моргілод, Кувалік, А. Мудровський. Разом зібрано \$15, які вислали на інвалідів через Об'єднання.

За уряд Стрілецького Гуртка ч. 9. у Ньюарку, Н. Дж.: А. Стецюк, М. Вітунський.

PAIN-EXPELLER
Тисячі дістали полегшення від цього перетомленого м'язів-м'язових потерпають.
ПЕРИ-ЕКСПЕЛЛЕР
в марку "ЕНКОР" виготовляється вже 70 років.
LINIMENT

ЧЛЕНИ І ЧЛЕНИЦІ У. Н. СОЮЗУ!

Подаємо до Вашого міста, щоб до кінця лютого 1938 року будете могли набути за \$1, себто за зворотом поштової пересилки, видатку за опрацю, ту цінність, якою є

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДОЮ СОРОКЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ УКРАїнського НАРОДНОГО СОЮЗУ

З днем 1-го березня 1938 р. ціна на цю Книгу буде вища, бо Книга піде в загальну розпродаж. Тому

КОРИСТАЙТЕ З ЦЕЙ НАДЗВИЧАЙНОЇ ОФЕРТИ

і подбайте, щоб негайно набути цю Пропамятну Книгу, яка передає живо й правдиво все те, чим жило, про що мріло й чого доконало старше покоління української імміграції в Америці, як теж і те, чим живе й що думає про нашу будучність в Америці — наше тут роджене покоління.

ВИСЛАЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ НЕГАЙНО.

як не до секретаря свого відділу, так прямо на таку адресу:

"СВОБОДА" 81-83 GRAND STREET JERSEY CITY, N. J.

БЕЗПЕРЕЧНО ТАК!

Наша репутація про посмертну обслугову найкращою якості є загальною відома; що інші услуги можна дістати за дуже скромну суму — це вже менше знає.

Поправді, то наші ціни є незвичайно помірковані; все такі, на які стати кождо родину, котра до нас навідується.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5389 Phone: Bayonne 3-0540

Згода.
— Всього один раз у житті був я у згоді з моєю тещею.
— Колиж це було?
— В мешканні вибухла пожежа й обое ми рівночасно побігли до дверей.
— Що ж це таке, вже втретє цього місяця просите, щоб вас увільнити на кілька годин з нагоди заручин сестри! Чи то вже третя сестра?
— Ні, це третій наречений!

Шукають людей до праці

ДЯКОВЧИТЕЛЯ одомого до хору, школи, представель, пошукує українська католицька церква св. Миколая в Нью Гейвен, Кон. Зголошення слати на адресу:
Rev. R. WOLYNES,
123 Park Street, New Haven, Conn.

Бізнесові Нагоди

НА ПРОДАЖ склеп і газолінова стілка з модерними кімнатами до мешкання. 2 1-пів акри асфальт, барна, гараж. Лише той один склеп в місцевості. Продаю, бо це маю інший бізнес. Голоситься до: J. KOZEL & A. STAFFORDVILLE, CONN.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Європейський спеціаліст.
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Офісові години 10-8; медіа 11-2.
Жінка-доктор до обслугову.
Проміні X & флюороскоп \$2.00.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ

Випробоване средство на ревматизм і перестуду, біль в руках, ногах, крижах, анимові ногах, а поза скрію якої муралі лопати. Ці недуги уступають по ужиттю "МІЗАР". Великий сілок коштує \$6.25. Малий \$4.25. Надійність вислідите разом з замовлення на адресу:
CH. LOZINSKI, Dept. S.
2925 N. Mulligan Avenue
Chicago, Ill.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАїнський ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАїнський ПОТРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шпра і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАїнський ПОТРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2565.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирейкер
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-9080

В КОЖНІЙ УКРАїнській ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

Переконавшись, що Анеті віде-впоблизу-нема, на Бравна найшов жах, що могло з нею статися. Обертаючись, він на-трапив на Сборову, який мав трохи винуватий вигляд. Так бодай Бравнові здавалося. Не роздумуючи довго, він кинувся до нього з кулаками: "Ти нікчемнику, ти в тому винуватий, ти знаєш, де вона ділає. Говори, де?" Князь почав оборонятися.

Та тим він ще більше роздразнював Бравна. "Ти брешеш, ти знаєш, говори, де?" — гукав розюшений Бравн. "Лиши мене, я кажу тобі, що не знаю, що з нею сталося", оборонявся князь. Бачучи, що це не переконує його, він почав кликати Джейна на поміч: "Джейн, вгамуйте його, бо він мене вб'є", кричав князь. "А вжеж, що вб'є", підхопив Бравн.

Побачивши, що Бравн таки не жартує, Сборов відвернувся і хотів ритуватися втечею. Але Бравн піднявся за ним і по кільканадцять кроків зловив його та, запустивши свої кремезні пальці в його горло, почав його душити. Сборов уже навіть не здужав кричати. Лиш урядигоди він харчав. Він цілий посинів, з рота йшла йому піна і видно було, що він душиться.

Загонистий Бравн був би цілком певно поклав кінець цьому князеві, якби на поміч не прибігла Джейн. Побачивши, що має до діла з розюшеним чоловіком, до якого не промовить словний аргумент, вона притиснула до спини Бравна гостру спису, так, що вона вгризлася трохи в тіло Бравна. Бравн почув біль, а потім слова Джейн: "Покинь його, а то я прошу тебе".